

Charta77

Návrat k tvrdé linii vlády se neobešel bez odporu části společnosti. Opoziční aktivisté-disidenti se snažili dotlačit vládnoucí režim k určitému dialogu a respektování práv občanů. To bylo i hlavním cílem **prohlášení Charta 77**, které se otevřeně dovolávalo dodržování základních lidských a občanských práv. Mezi hlavní představitele této iniciativy patřil dramatik a spisovatel **Václav Havel** (1936–2011), filosof **Jan Patočka** (1907–1977), právník a bývalý diplomat **Jiří Hájek** (1913–1993) či právník a politik **Zdeněk Mlynář** (1930–1997). Vládnoucí režim reagoval označením signatářů Charty za ztroskotance a samozvance a zorganizoval rozsáhlou kampaň, v rámci které byly popoepisovány rezoluce odsuzující prohlášení Charty. Mezi nejznámější patří shromáždění umělců **28. ledna 1977 v Národním divadle**, na kterém bylo vydáno prohlášení Za nové tvůrčí činy ve jménu socialismu a míru (**tzv. Anticharta**). Signatáři a mluvčí Charty byli vystaveni šikanám a represím ze strany komunistického režimu, např. Václav Havel byl dvakrát uvězněn, filozof Jan Patočka dokonce po výsledku Státní bezpečností zemřel.

Dne 13. 10. 1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR /č. 120/ zveřejněny "Mezinárodní pakt o občanských a politických právech" a "Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech", které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23.3. 1976. Od té doby mají i naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva lidí, jež tyto paktory zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových sil, a jejich uzákonění může významně pomoci humánnímu vývoji naší společnosti.

Vítáme proto, že Československá socialistická republika k těmto paktům přistoupila.

Jejich zveřejnění nám ale zároveň s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi zatím - bohužel - jen na papíře.

Zcela iluzorní je například právo na svobodu projevu, zaručené článkem 19 prvního paktu:

Desítkám tisíc občanů je znemožněno pracovat ve svém oboru jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objektem nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbaveni jakékoli možnosti bránit se, stávají se prakticky obětmi apartheidu.

Statisícům dalších občanů je odírána "svoboda od strachu" /preambule prvního paktu/, protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní i jiné možnosti.

V rozporu s článkem 13 druhého paktu, zajišťujícím všem právo na vzdělání, je nesčetným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory anebo dokonce pro názory jejich rodičů. Bezpočet občanů nás musí žít ve strachu, že kdyby se projevíli v souladu se svým přesvědčením, mohli by být buď sami anebo jejich děti zbaveni práva na vzdělání.

Uplatnění práva "vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem" či "prostřednictvím umění" /bod 2 článku 19 prvního paktu/ je stíháno nejen mimosoudně, ale i soudně, často pod rouškou kriminálního obvinění /jak o tom svědčí mimo jiné právě probíhající procesy s mladými hudebníky/.

Svoboda veřejného projevu je potlačena centrálním řízením všech

Protičeskoslovenské akce k "chartě 77"

6. terit. odbor

Země	Prohlášení ofic. představitelů	Provedené demonstrace	Současný stav
USA	26.1.77 prohlášení Stadepu k otázce lid. práv v ČSSR, téhož dne doručen čs. ZÚ Washington dopis 39 členů Kongresu	31.1.77 velvy- slanec USA u nám. s. Spáčila	Rozsáhlá kampaň v amer. tisku, hl. zprávy zvl. zpravodajů WP /Getlera/ a NYT /Browne/ kteří byli v lednu v ČSSR, pokračuje
Kanada	7.2. kanad. MZV ujistilo, že Kanada se nezapojí do protičs. kampaně a ocení v Bě- lehradě čs. přístup ke spojování rodin	3.2. velvyslanec Kanady u nám. s. Spáčila v sou- vislosti s pořadem Čs. televize o ne- přátelské činnosti rozvědek v ČSSR upozorněn na ne- vhodnost příp. ofic. stanoviska k situaci v ČSSR	Tisk informuje podle agentur
V. Británie	1.2. velvyslanci s. Jablonskému tlumo- čena demonstrace brit. MZV, 2.2. ministr A. Crosland vystoupil v Dolní sněmovně, asi 70 poslanců Dol. sně- movny podepsalo proti- čs. prohlášení	3.2. britský velvyslanec u nám. s. Spáčila	Rozsáhlá kampaň v tisku, včetně orgánů KSVB, pokračuje.

5. terit. odbor

Francie	Podle franc. tituláře v Praze, franc. zaminir počítá s návštěv. v ČSSR na podzim t. r., v závislosti od celk. vnitropolitického vývoje v ČSSR		Kampaň ve franc. sděl. prostředcích slábne.
---------	--	--	--

11 1. ledna 1977

VIII 00 22 / 77

ÚV KSČ z 7. 1.
1977
prohlášení k
Chartě 77
NA, GP ČSSR,
sp.zn. VIII 0022/77,
nezprac.

Z usnesení P ÚV KSČ ze dne 7.1.1977 :

1. Charta 77 je protistátní, kontrarevoluční dokument; platforma pro vytvoření buržoazní strany.
2. Signatáři charty jsou odpůrci socialismu od Prokopa Drtiny přes představitele buržoazie až po renegáty dělnického hnutí;
3. Charta byla připravena v dohodě se zahraničím, tam byla také zveřejněna.

Na základě uvedeného usnesení byla přijata tato opatření :

- zahájit trestní stíhání ve věci pro trestné činy podle § 112 a § 98 odst. 1 tr. zák. ,
- uplatnit vůči signatářům charty všechna opatření administrativní povahy,
- se všemi signatáři budou provedeny pohovory, popř. budou ke své účasti vyslechnuti.

Představitelé justice a prokuratury zajistí do pátku 14.1.1977 zpracování odpovědi na tyto otázky :

1. Právní charakteristika charty
2. Zda je možno zjištěnou činnost považovat za vytvoření nebo pokus o vytvoření ilegální organizace
3. Zda lze zjištěnou činnost posuzovat jako trestný čin poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112 tr. zák.
4. Zda charta je ilegální tiskovinou a zda je trestné její rozšiřování

Prohlášení za nové
tvůrčí činy ve jménu
socialismu a míru
(Anticharta)

NA, KSČ-ÚV-politicko-
organizační oddělení,
nezpracováno

ZA NOVÉ TVŮRČÍ ČINY VE JMÉNU SOCIALISMU A MÍRU

PROVOLÁNÍ
ČESKOSLOVENSKÝCH VÝBORŮ
UMĚLECKÝCH SVAZŮ

ZA NOVÉ TVŮRČÍ ČINY VE JMÉNU SOCIALISMU A MÍRU

PROVOLÁNÍ ČESKOSLOVENSKÝCH VÝBORŮ UMĚLECKÝCH SVAZŮ

V jubilejním roce 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou náš lid, svědomitý hospodář své země, vážil velkolepé dílo výstavby socialismu ve své vlasti. XV. sjezd Komunistické strany Československa vysoko ocenil výsledky úsilí, iniciativy a tvůrčí práce dělníků, rolníků a inteligence a stanovil nové programové cíle. Statistický aktiv poslanců zastupitelských sborů všech stupňů v závěru volebního období vydal počet z úspěšné činnosti našich občanů a vtělil další náročné úkoly do nových volebních programů. Výsledky, jichž jsme dosáhli a jejichž plodem bylo i podstatné zvýšení životní úrovně, životních podmínek i jistot našich pracujících, naplňují nás všechny hrdostí a sebevědomím občanů země, jejíž socialistický rozvoj uskutečňuje humanistický program uspokojování bytostných potřeb a zájmů našeho lidu.

Také my, představitelé umělecké fronty, připravujeme bilanci své tvůrčí práce. Na letošní jarní měsíce svoláváme sjezdy svých svazů českých a slovenských spisovatelů, výtvarných umělců, dramatických umělců, skladatelů a koncertních umělců, aby zvážily hodnoty vytvořené v uplynulém období a zabývaly se otázkami dalšího rozkvětu našeho socialistického umění.

Pociťujeme radost nad tím, že v součtu těchto hodnot jsou mnohá mimořádná díla a výkony, které jsou trvalým obohacením duchovního života našeho

lidu a dosáhly zaslouženého uznání doma i ve světě. Tyto hodnoty, blízké lidu, nevznikaly ve vzduchoprázdnu. Vznikaly v sepětí s každodenním dílem všeho našeho lidu, který naše komunistická strana vyvedla z let rozvratu, vznikaly jako součást společného úsilí o bohatý, socialistický rozvoj života v naší zemi, vznikaly v příznivém ovzduší péče, porozumění a optimálních podmínek, jež naše společnost pro umění a kulturu vytváří. Proto jsou naplněny vzrušivou, inspirující atmosférou těchto let, životem a étosem naší společnosti. Zvláště radostné je, že k vrcholným dílům se pojí mnohé další úctyhodné výsledky živé, stále náročnější tvůrčí aktivity široké fronty umělců všech generací, od nejstarších až po početnou generaci umělců nejmladších, jejichž růst je rytmován tepem současného života a vyznačuje se stále hlubším chápáním poslání umělce v naší socialistické společnosti.

Naše země, v tisíci svých podob tak líbezná a každému z nás tak drahá, nám byla dána jako kolébka i jako domov. Její podobu a také její dějiny utvářely sny, tužby, revoluční zápasy, každodenní dílo mnoha pokolení dělníků rukou i ducha. Všechny nejlepší síly, utajené v lidu a jeho schopnostech, v jeho společenských snahách i v celé národní kultuře, směřovaly vždy k jednomu cíli — učinit tuto zemi šťastným domovem člověka, domovem života stále bohatšího a radostnějšího. Plamenný výtrysk Velké říjnové socialistické revoluce ukázal možnost naplnění tohoto cíle. Velký Říjen zahájil velkolepé údobí převratných společenských dějů, kdy z revolučního úsilí, práce a bojů vyrostl v Sovětském svazu nový společenský řád, který osvobodil pracujícího člověka a pronikavě ovlivňuje dějiny celého světa. Velký Říjen již po šest desetiletí, jak si právě letos připomínáme, ozařuje pracujícímu lidu a revolučním silám celého světa cestu pokroku, cestu šťastné budoucnosti.

To, co bylo snem dlouhých generací, stalo se i u nás po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou reálnou možností, postupně naplňovanou uskutečňováním programu výstavby socialismu. A právě tak, jako pochopili dělníci rukou, pochopili i dělníci ducha, že nastala nová epocha lidských dějin, dějin materiál-
ních i duchovních, pochopili potřebu společné lidské aktivity k dalšímu pokroku života a dějin vlastní země i celého světa.

V tom je zdroj našich jistot, našeho hrdého sebevědomí, našeho opti-

mismu, nezaslepeného úspěchy, neotřeseného žádnými těžkostmi a třeba i dočasnými neúspěchy, v tom je zdroj naší cílevědomé, usilovné a radostné aktivity, neboť s uspokojením měříme své sny a programy dosaženými výsledky, neboť vidíme, jak se za pouhá tři desetiletí změnila tvář naší země a život našeho člověka, jak každodenní, zdánlivě i všední práce vydává divukrásné plody, jak se proměnila podoba světa a poměr sil v něm, neboť cítíme tu nádhernou, nezadržitelnou energii, s níž se jako výsledek společného úsilí valí kupředu dějiny naší země i dějiny světa. A odtud i ten zákonitý fakt, že od dvacátých let dodnes drtivá většina mistrů naší kultury šla a jde ve svém úsilí věrně s dělnickou třídou, s komunistickou stranou ve znamení Velkého Října.

Celý svět je v pohybu. Náš socialistický svět sílí a rozhojňuje materiální i duchovní hodnoty, určené blahu člověka. Svět imperialismu je zmítán svými vnitřními rozpory a krizemi a jeho útoční jestřábi z nich hledají východisko v tom, že se pokoušejí položit stín na naše slunečné dílo i na vztahy mezi zeměmi a národy. My však nedopustíme, aby v atomové vichřici, tisíckrát hroznější všech minulých válečných katastrof, shořelo naše dílo, to, co jsme za desetiletí usilovné práce ve svých socialistických zemích vytvořili a dále tvoříme. Náš socialistický svět, jemuž stojí v čele Sovětský svaz svým úchvatným příkladem budování komunistické společnosti, tvůrčím využitím všech objevů vědy a techniky i svou neúnavnou mírovou iniciativou, má dosti sil, aby ubránil výsledky své práce. Přitom vytrvale jde a půjde cestou úsilí o mír a přátelské mezinárodní vztahy bez válek a řinčení zbraní, o porozumění a spolupráci mezi národy, jak je to v zájmu a jak je to i přáním lidu všech zemí.

Jsme si vědomi toho, že trvalá postupující proměna světa ve svět stále lepší vyžaduje i naší účasti. Umělec není vyvolený nadčlověk, představitel jakési nadřazené elity, ale je součástí širokého dělného kolektivu s významným nezastupitelným posláním, jež spočívá v tom, aby svým dílem obohacoval člověka novými myšlenkami, novou krásou, pěstoval v něm vyspělé společenské vědomí a dělnickou solidaritu, povznášel ho morálně i citově, třibil jeho vnímavost, zušlechťoval ho v jeho lidských vztazích, přinášel mu potěšení a radost, pocit životní plnosti, aby šířil myšlenky bratrství a mírové spolupráce mezi národy.

V tom navazujeme na vyšším dějinném stupni na nejlepší odkaz naší umělecké a kulturní tradice, na odkaz největších jejích tvůrců, pro něž služba lidu byla vždy ctí a cílem nejvyšším. A právě tak, jako se před lety stalo sémě Bezručova hněvného protipanského protestu v duších horníků revoluční silou a dnes je převtěleno v hrdost těch, kteří jsou prozíravými hospodáři svých dolů a pány svého vlastního osudu, právě tak, jako Smetanova Má vlast, která do sebe pojala krásu a jímavost rodných obzorů, v nás vyvolává a znásobuje lásku k rodné zemi, tak jako z Alšových obrazů, napojených srdečnou a úsměvnou lidovostí i vytříbeným smyslem pro dějinnou velkost vlastního národa, stále čerpáme životní radost a sebevědomou hrdost na naše dějiny, právě tak chceme, aby i naše současné umění, živěné z tisíce dnešních pramenů této země a života jejího lidu, se stalo stejně povznášející, zušlechťující a inspirující silou života dnešní doby, doby osvobozeného člověka a osvobozené práce. Spolu s básníkem, který viděl, jak se ve světě rozpadají kolela starých soustav a jak celá naše země zní pilnou prací lidu, si dnes může říci každý, kdo poctivě přispívá ke společnému dílu, každý pracující člověk naší země, a tedy i umělec: „To já ostruním budoucnost, už teď hraji na tu obrovskou lyru, to já osvětlím všechny kouty planety jarní zelení míru.“

Hrdě se hlásíme k bratrské sounáležitosti našich národů, kterou s takovou vroucností již v minulosti opěvovali mnozí naši básníci v čele s Hviezdoslavem a jejíž živoucnost se projevila v letech revolučních zápasů pokrokových sil, vedených KSČ, za sociální a národní osvobození pracujícího člověka, zejména pak v období Slovenského národního povstání. Když v letech fašistického temna zaznělo z bansko-bystrického rozhlasu zvolání básníka Sama Chalupky „Mor ho“, byl to současně i signál k novým časům v životě naší země, jež ve svém důsledku vyústily v socialistické přeměny — v největší historickou hodnotu v životě českého a slovenského národa.

Jsme šťastni, že veškerým svým úsilím se včleňujeme do širší, internacionální rodiny. Jsme šťastni, že v tomto úsilí jdeme bok po boku s umělci Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí, s nimiž máme společný cíl rozvoje socialistického života. Nacházíme dobré přátele mezi umělci a pokrokovými lidmi různých kontinentů, s nimiž nás spojují myšlenky skutečného humanismu,

schopného zajistit práci, svobodu a životní jistoty, materiální i duchovní potřeby ne vyvolené hrstce, ale miliónům lidí.

Proto si — ve shodě se Závěrečným aktem helsinské konference — podáváme ruce přes hranice zemí a kontinentů, vědomi si toho, že skutečné umění, skutečná kultura má pomáhat kupředu jednotlivým národům i lidstvu, má vytvářet porozumění mezi lidmi různých zemí, získávat je pro humanistickou perspektivu míru a vzájemné spolupráce v zájmu šťastného lidského života. Proto však také pohrdáme těmi, kdo v nezkrotné pýše, ješitné nadřazenosti, sobeckém zájmu nebo dokonce za mrzký peníz se kdekoli na světě — a také u nás se našla skupinka takovýchto odpadlíků a zrádců — odtrhnou a izolují od vlastního lidu, jeho života a skutečných zájmů a s neúprosnou logikou se stávají nástrojem antihumanistických sil imperialismu a v jejich službě hlasateli rozvratu a nesvárů mezi národy. Vývoj nás přesvědčuje, že duch míru a spolupráce ve světě sílí, že právě skutečná kultura je jedním z nejúčinnějších prostředků dorozumění mezi lidmi a že každé umělecké dílo, spjaté se životem a světlou budoucností člověka, je holubicí humanistického poselství k lidu všech kontinentů.

Nad těmito otázkami se chceme zamýšlet i na svých sjezdech. Budeme na nich hodnotit svou práci uplynulých let z hlediska významného, krásného a zavazujícího poslání, které má umění v socialistické společnosti. Zahledíme se i do budoucích roků, neboť chceme držet krok s ostatními pracujícími naší země, s její vzrušující dynamikou, chceme plodně využívat plné tvůrčí svobody, kterou nám naše společnost v rozmachu své výstavby poskytuje, chceme, aby naše nová díla v široké paletě námětů i uměleckého projevu co nejlépe naplňovala rostoucí a široce diferencované kulturní potřeby a zájem našich současníků.

Jsme přesvědčeni, že takto chápané poslání umělce v naší socialistické společnosti, na které jsme hrdi a jemuž chceme dát nejlepší své síly, i programové cíle, které pro svou další práci vytyčí sjezdy uměleckých svazů, budou inspirující silou nejen pro členy svazů, ale pro všechny naše umělce, pro všechny tvůrčí síly naší kultury. Jsme přesvědčeni, že slova sjezdových programů se promění v umělecké činy, v nové romány a básně, v nové symfonie, v nové

písně a komorní skladby, v nové obrazy a sochy, v nová dramatická a filmová díla, v nové umělecké výkony.

Jsme přesvědčeni, že příští léta budou naplněna novými tvůrčími činy, spjatými se zájmy našich pracujících, s humanistickými cíli naší socialistické společnosti a s politikou její vedoucí síly Komunistické strany Československa.

ČESKOSLOVENSKÝ VÝBOR SVAZŮ SPISOVATELŮ

ČESKOSLOVENSKÝ VÝBOR SVAZŮ VÝTVARNÝCH UMĚLCŮ

ČESKOSLOVENSKÝ VÝBOR SVAZŮ SKLADATELŮ

ČESKOSLOVENSKÝ VÝBOR DRAMATICKÝCH UMĚLCŮ

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR FEDERÁLNÍHO SVAZU ARCHITEKTŮ ČSSR

Vážené soudružky a soudruzi,

zamyšlení tvůrčího pracovníka v oblasti filmu a televize v těchto dnech, kdy se aktivita československé kulturní fronty projevuje nejen tvůrčími činy, ale i veřejnými ohlasy na události, které měly rozrušit a znehodnotit již klidnou hladinu tvůrčích výsledků, toto zamyšlení se nutně soustřeďuje k bilanci za uplynulých osm, devět let. Přesto, že ve všech disciplínách umělecké práce bylo odevzdáno dílo, které je důstojné epoše, v níž žijeme, chci se zmínit o tvůrčí atmosféře právě v oboru, v němž sám pracuji.

A právě v souvislosti s dnes už ztroskotaným útokem na všechno plodné a tvůrčí, co bylo v uplynulých letech vykonáno, je možné se za naši práci postavit s pocitem klidné, věcné a odpovědné hrdosti. Na několika stranách a v kolika osobách - u nás i v zahraničí - se čekalo, že tato rekonvalescence, tento nový dech československé kulturní fronty, po otřesech v konci šedesátých let nevydrží, že se vše vrátí do starých kolejí, neboť v představách mnohých zneuznaných mluvčích se odchod "proslavených" jmen z popředí kulturní tvorby ztotožňoval s kulturní katastrofou. Nic takového se nestalo. Naopak. Proti očekávání a prognózám se skutečně plodné tvůrčí osobnosti chopily práce a zůstaly věrné dávným tradicím našich národních kultur. Stalo se tak proto, že osud národa a státu, nebyl v našich dějinách umělcům nikdy lhostejný. Naše umění vždy stálo po boku lidu, důstojně a samozřejmě strnilo pozitivním lidským citům v duchu gorkovského hesla "Člověk se rodí pro lepší".

V posledních letech můžeme plným právem konstatovat, že tvorba v naší oblasti se na rozdíl od kdysi proklamované elitářské nadřazenosti přiblížila pocitům lidí, s nimiž žijeme společně v této zemi. Myslím si, že tvůrčí snahou každého současného umělce by měla být pozorná, zkoumavá a hluboká analýza tepu života, který nás obklopuje, mělo by to být ztotožnění se s každodenní skutečností a tím i s radostmi, bolestmi, dramaty a překvapeními, které život tak štědře naděluje jednotlivcům i kolektivům. Právě v tomto ponoření je síla, vzmach,

tvůrčí radost a uspokojení z tvorby. Za uplynulá léta tento fakt pochopila a akceptovala naprostá většina umělců, působících v oblasti filmu a televize, členů i nečlenů našeho svazu. Realizujeme tím usnesení XV. sjezdu KSČ v oblasti kulturní tvorby, a to nejen v současnosti, ale i v perspektivách k dalším létům rozvoje naší společnosti. Jak ostře kontrastují s tímto vpravdě socialistickým, humánním a demokratickým tvůrčím kvasem postuláty nepoučitelných povýšenců, kterým je nesnesitelné všechno, co m í ř í d o ž i v o t a , co dává důvěru lidové moudrosti a co naopak důvěru ve vlastní tvůrčí oprávnění z lidové moudrosti čerpá. Už z toho je patrné o jak rozdílné programy na obou stranách jde. Na jedné straně halasně proklamovaná odloučenost od opravdového života naší společnosti, odloučenost, která je v této dramatické fázi našich i světových dějin v podstatě antihumánní a na druhé straně skutečné činy, které neprověřuje jen pár tajných čtenářů, nýbrž milióny lidí.

Stojíme tedy dnes v naší oblasti v takové tvůrčí pozici a s takovými výsledky, že opravdu není čeho litovat, pokud se ohlédneme zpět do minulosti konce šedesátých let a vzpomene-li některých děl, tolik oslavovaných. Myslím především na vnitřní ideový svět a puls tehdejší kinematografie a televize, na tehdejší ideové postuláty, na formální schválnosti, kterými se často maskovala nedochůdnost, na nadřazenou, prostými lidskými city pohrdající atmosféru, která tehdy vládla kulturnímu světu.

Náš současný tvůrčí program je k o n c e p č n ě a d ů s l e d n ě o p a č n ý . Zrodil se za soustavné pozornosti strany a v souvislosti s konzolidací celé společnosti. Víme všichni z vlastní zkušenosti, jak složitá a každodenně dramatická je tvůrčí činnost. Kolik vyžaduje soustředění a bezprostřední připravenosti, jak podléhá. - zvláště v oblasti televize a filmu - kontrole veřejnosti, která může film a televizní inscenaci /ale ostatně i knihu, rozhlasovou hru, hudební skladbu nebo výtvarné dílo/ buď přijmout nebo odmítnout. Každý z nás, kdo se zabývá takovou tvůrčí prací, která chce být srozumitelná všem, kterým je určena, ví, co všechno riskuje a jakou odpovědnost na sebe bere, předkládá-li veřejnému posouzení svůj n á z o r o smyslu lidského života, organi-

zaci společnosti, o perspektivách lidstva. Prolíná se tu osobní názor s názorem strany, ztotožňují se ideály teoretické s jejich praktickou aplikací na každodenní život. Taková tvůrčí práce je skutečným čestným veřejným zápasem o pokrok, je to tvůrčí riziko krásné a povznášející, protože je to riziko společné, ať už stojíme za filmovou nebo televizní kamerou jako autoři a režiséři, nebo před ní jako herci, nebo sedíme v setmělých sálech či domovech jako posluchači a diváci.

Právě v dnešních dnech si uvědomujeme, co je nejcennějším konstatováním současného tvůrčího pracovníka a co je kvalitativně nejvyšší hodnotou tvůrčí práce: je to poznání, že všechno naše tvůrčí úsilí je určeno lidem, jen jim slouží a snaží se je povznášet a ne srážet a pohrdat jimi. V tom naplňujeme kulturní program Komunistické strany Československa, my, umělci, věřící v opravdový socialismus, v opravdu ušlechtilé vztahy mezi námi všemi, kteří žijeme v této zemi. K tomu nepotřebujeme prostředníky, kteří tajně dopravují do ciziny své marné představy. Stačíme si bez nich, patříme k sobě a rozumíme si se všemi, kdo myslí na pozitivní budoucnost tohoto státu a jeho obyvatel.

preca už roku 1948 do svojho programu dala tak krásné heslo "Slúžiť ľudu, vzdelávať ho, zprítupňovať mu všetko najlepšie zo svetovej civilizácie a viesť ho na stupeň ktorý odpovedá vyspelej socialistickej spoločnosti." Ďakujem za pozornosť.

Národný archív

B. Říha - spisovatel

Vážené soudružky, vážení soudruzí, drazí přátelé,

Chci vám říci se vší upřímností a s občanskou prostotou, že mám rád naši vlast, a že mohu žít a pracovat jen ve svém domově. Celá desetiletí jsem se snažil, abych byl hoděn svých vlastních předků, kteří svýma rukama zvelebovali naši zem, abych stál po boku našich dělníků, horníků v továrnách a venkovanů na polích jako jejich věrný druh, abych jako spisovatel ~~objevovat~~ opěvoval to nejprostší, nejlidštější a nejbásnivější pro naši socialistickou budoucnost. Nečiním si nárok na uměleckou výlučnost, protože není tomu potřebná ani prospěšná, nechci se ohřívát u osamělého ohně vypjatého a sebevědomého intelektuáliství. Dobře vím, jak je třeba mezi námi posilovat pocit nové družnosti, jak je třeba rozněcovat konstruktivní představivost našich spoluobčanů, jak je třeba hromadit základní morální moudrost. Víím, že se mi moje práce může nepodařit, ale současně si uvědomuju, že v základní pohledu se nemohu mýlit, v tom spočívá moje svoboda. Mluvím o své vlastní práci protože nechci začít neosobně. Jsou nás ovšem celé desítky spisovatelů s názory zcela podobnými. Sdružili jsme se před pěti lety v novém Svazu spisovatelů a museli jsme si hned na začátku ozřejmit základní věci. Že ano znamená klad, že ne znamená zápor, že pravda je všeobecná a platí pro všechny, že socialismus je společenská změna s tisíciletým dosahem, že internacionalismus ~~je~~ obsahuje odvahu širokého života pracujících. Vycházeli jsme z tradic našeho pokrokového umění, z kladného vztahu k životu, abychom se mohli vklínit do přirozených a reálných nadějí našeho lidu. Dnes už knihy z uplynulého údobí žijí zcela samostatně, tvoří součást našeho národního života. I naše spisovatelské řady zhoustly a citelně se omladily. Rozvoj socialistické literatury ovšem nemůže probíhat bez velkého úsilí, bez problémů a potíží, zcela zákonitě ^{musí} docházet k plodným ~~a~~ střetáváním názorů, kterými je a bude rozbita naše cesta vpřed.

Jsmo si dobře vědomi důležitosti rozvoje tvůrčích sil všech vřetav našeho národa, složitosti vztahů mezi lidmi, vycítujeme taký velký tlak nových vědomostí a vzrůstajících náročnostech. Přitom musíme počítat se zvýšenou vnímavostí svých čtenářů. Tak třeba dnešní román se svým dramatickým hrdinou se stává průsečíkem lidských myšlenek, citů i usilování, stává se syntézou na vyšší úrovni, slohové i estetické. Vážení přátelé jsme šťastni že naše realistické umění nachází zem po které chodí všichni naši lidé, že nachází modré nebe i ke kterému každý z nás rád vzhlíží, že objevuje život a práci našich lidí, že se těší z naší obdivuhodné přírody a že se tak může stávat pro naše občany zdrojem aktivních sil. Naše pokrokové umění má tedy dostatek prostoru a velké uplatnění. Zdomácněly v něm naši pokrokoví umělci z dřívějších dob, svůj domov tam nacházíme i my spisovatelé socialističtí a rozdíl od těch spisovatelů, kteří se takřka dali jinou cestou a kteří se tak stali vlastní vinou v naší vlasti cizinci.

Schurman

akademický malíř Ivan Čurman - vedoucí tajemník Svazu slovenských výtvarných umělců

Vážené soudružky, vážený súdruhovia

prežívame mimoriadne, dynamické a zaujímavé obdobie. Obdobie obnoveného vzťahu a funkcií výtvarného diela ^{naime v} súvislosti zo závažnými a kulturnopolitickými úlohami celospoločenského charakteru. Významné jubilejné výročia najnovších národných a svetových politických dejín dostali neodkrepiteľný simulatívny význam pre tvorbu pri hľadaní nových foriem vyjadrenja ich dejinného i súčasného dosahu. Nové zhodnotenie realistických postupov pri vyjadrovaní socialisticky angažovaného ideálu možno považovať vcelku slovenského maliarstva, grafiky, sochárstva, užitého a priemyselného výtvarníctva pri mnohých dielach za jednu z dôležitých prínosových črt na v období medzi zjazdy. Môžeme s potešením konštatovať, že viacereý slovenský výtvarný umelci si dokázali vydobýť už pevné miesto i v konfrontácii s hodnotami staršieho dáta. Toto konštatovanie je podopreté konkrétnymi výsledkami, ktorých jsme mohli sledovať na celom radě kolektívnych i individuálnych podjatí a v ^{úspechu} nejednom prípade byly i oficiálne ocenené. ^{komenci}že tieto výsledky vyplývajú zo značnej starostlivosti, ktorú venovali a venujú stranické a štátne orgány. ^{malý}malý podiel na týchto pozitívnych výsledkoch mal i Svez slovenských